

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۱۸) ارزیابی و تحلیل اعتبارات بخش صنعت

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۲۰۴۳۶

کد موضوعی: ۳۱۰

دوره دوازدهم - سال اول

ثبت: ۲۶۰

عنوان گزارش: بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۱۸): ارزیابی و تحلیل اعتبارات بخش صنعت

نوع گزارش: طرح/لایحه راهبردی نظارتی

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه صنعت)

تهیه و تدوین کننده: فاطمه میرجلیلی

مدیر مطالعه: محمد هادی عامری

اظهار نظر کننده: محمد برزگر خسروی

ناظران علمی: حبیب‌الله ظفریان، میلاد بیگی

صفحه آرا: نفیسه حاجی صفری

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه ۱۴۰۴

۲. صنعت

۳. اعتبارات

۴. برنامه هفتم

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۱۱/۲۵

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۱/۲۹

به نام خدا

فهرست مطالب

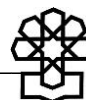
۱	چکیده.....
۲	خلاصه مدیریتی.....
۳	۱. مقدمه.....
۳	۲. وضعیت بخش صنعت در آستانه تصویب بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.....
۵	۳. تبیین احکام بودجه‌ای بخش صنعت و معدن در قوانین و اسناد بالادستی.....
۶	۴. بررسی تغییرات کلان اعتبارات بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.....
۱۰	۵. بررسی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای بخش صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.....
۱۱	۶. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۱۲	منابع و مآخذ.....

فهرست شکل‌ها

۴۴	شکل ۱. نمودار رشد ارزش افزوده گروه صنعت و بخش صنعت (ساخت) طی سال‌های ۱۴۰۰ الی سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ (به قیمت ثابت سال ۱۴۰۰).....
۴	شکل ۲. نمودار رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و اجزاء آن طی سال‌های ۱۴۰۰ الی سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ (به قیمت ثابت سال ۱۴۰۰).....

فهرست جداول

۷	جدول ۱. برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های ذیل آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.....
۷	جدول ۲. توزیع اعتبارات منابع هدفمندسازی یارانه‌ها در اجرای احکام قانون برنامه هفتم مرتبط با بخش صنعت.....
۸	جدول ۳. اعتبارات ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش صنعت.....
۱۰	جدول ۴. بررسی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای بخش صنعت.....
۱۰	جدول ۵. بررسی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای بخش صنعت.....

بررسی بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۱۸): ارزیابی و تحلیل اعتبارات بخش صنعت

چکیده

هدف این گزارش بررسی وضعیت اعتبارات پیش‌بینی شده بخش صنعت ذیل وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های زیرمجموعه آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ است. اعتبارات پیش‌بینی شده مرتبط با بخش صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به واسطه پیش‌بینی اعتبارات از محل منابع قانون هدفمندسازی یارانه‌ها موضوع جدول ۱۴ لایحه برای اجرای احکام برنامه هفتم پیشرفت با سال‌های گذشته متفاوت است. نتایج این گزارش نشان می‌دهد که اعتبارات پیش‌بینی شده وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های ذیل آن بدون لحاظ اعتبارات متفرقه موضوع جداول ۸، ۹ و اعتبارات جدول ۱۴ در خصوص اجرای احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال ۱۴۰۳ حدود ۴۵/۸ درصد رشد داشته است. همچنین براساس برآوردهای موجود حدود ۲۳ درصد از اعتبارات موضوع ماده (۸) قانون هدفمندسازی یارانه‌ها برای بخش صنعت و وزارتخانه متولی این بخش پیش‌بینی شده است. در مجموع کل اعتبارات وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های زیر مجموعه آن در لایحه بوجه سال ۱۴۰۴ حدود ۴۳۴ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که نسبت به سال ۱۴۰۳ حدود ۱۴۸ درصد رشد دارد.

از نقاط قوت بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در ارتباط با بخش صنعت برنامه محور بودن لایحه، حمایت از بخش غیردولتی در قالب تقویت صندوق‌های ذیل وزارت صنعت، معدن و تجارت، توجه به توسعه خوشه‌های صنعتی و تکمیل زنجیره ارزش و افزایش کمک‌های فنی و اعتباری در تشویق تولیدات صادرات‌گرا و حمایت از طرح‌های پیشران به‌ویژه در حوزه ریزالکترونیک است.

از نقاط ضعف لایحه عدم شفافیت در تخصیص منابع در اجرای ماده (۲۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در جبران خسارت واحدهای تولیدی ناشی از مسأله ناترازی انرژی، توزیع نامناسب اعتبارات در طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی به‌ویژه در خصوص طرح‌های زیرساختی و حمایت از واحدهای تولیدی در قالب کمک‌های فنی و اعتباری مرتبط با این سازمان، کاهش اعتبار سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران - مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم از محل درآمد حاصل از واگذاری‌ها و پیش‌بینی منابع برای اجرای احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت از محل منابع قانون هدفمندسازی یارانه‌ها با توجه به ناپایداری این منابع است.

خلاصه مدیریتی

بیان / شرح مسئله

براساس گزارش مرکز آمار ایران، رشد ارزش‌افزوده گروه صنعت از ۶ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۴/۶ درصد در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ و رشد ارزش‌افزوده بخش صنعت (ساخت) از ۴/۹ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۰/۸ درصد در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ کاهش یافته است. با وجود مشکلاتی از جمله ناترازی انرژی، جهش‌های ارزی و ناترازی نظام بانکی که بخش صنعت کشور با آن مواجه است، ضرورت دارد در پیش‌بینی اعتبارات در سند مالی کشور، منابع مالی لازم برای رفع اثرات این مشکلات و تقویت ظرفیت‌های بخش صنعت در توسعه کشور مد نظر قرار گیرد.

نقطه‌نظرات / یافته‌های کلیدی

از نقاط قوت بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در خصوص بخش صنعت برنامه محور بودن لایحه و پیش‌بینی اعتبارات مورد نیاز دستگاه‌های مختلف در راستای اجرای احکام برنامه هفتم، حمایت از بخش خصوصی در قالب تقویت صندوق‌های ذیل وزارت صنعت، معدن تجارت، توجه به توسعه خوشه‌های صنعتی و تکمیل زنجیره ارزش، افزایش کمک‌های فنی و اعتباری در تشویق تولیدات صادرات‌گرا و حمایت از طرح‌های پیشران به‌ویژه در حوزه ریزالکترونیک است.

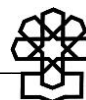
از نقاط ضعف لایحه عدم شفافیت در تخصیص منابع در اجرای ماده (۲۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در جبران خسارت واحدهای تولیدی ناشی از مسأله ناترازی انرژی، توزیع نامناسب اعتبارات در طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی به ویژه در خصوص طرح‌های زیرساختی و حمایت از واحدهای تولیدی در قالب کمک‌های فنی و اعتباری مرتبط با این سازمان، کاهش اعتبار سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران - مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم از محل درآمد حاصل از واگذاری‌ها در ردیف‌های متفرقه و پیش‌بینی منابع برای اجرای احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت از محل منابع قانون هدفمندسازی یارانه‌ها با توجه به ناپایداری این منابع است.

پیشنهاد مرکز

به‌منظور شفافیت بیشتر پیشنهاد می‌شود منابع پیش‌بینی شده برای اجرای احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت در قالب جدول ۱۴-۱ با عنوان «توزیع اعتبارات بندهای ۹» و «۱۰» جدول شماره (۱۴) به تفکیک دستگاه‌های اجرایی و طرح‌های مرتبط ارائه شود.

با توجه به وجود مسأله ناترازی انرژی منابع مورد نیاز برای جبران خسارت واحدهای تولیدی موضوع ماده (۲۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مشخص شود.

با توجه به اهمیت نقش سازمان‌های توسعه‌ای در حمایت از سرمایه‌گذاری در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته، اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران با تمرکز بر طرح‌های زیرساختی و حمایت از واحدهای تولیدی در قالب کمک‌های فنی و اعتباری بازبینی و اعتبارات مورد نیاز سازمان گسترش و نوسازی

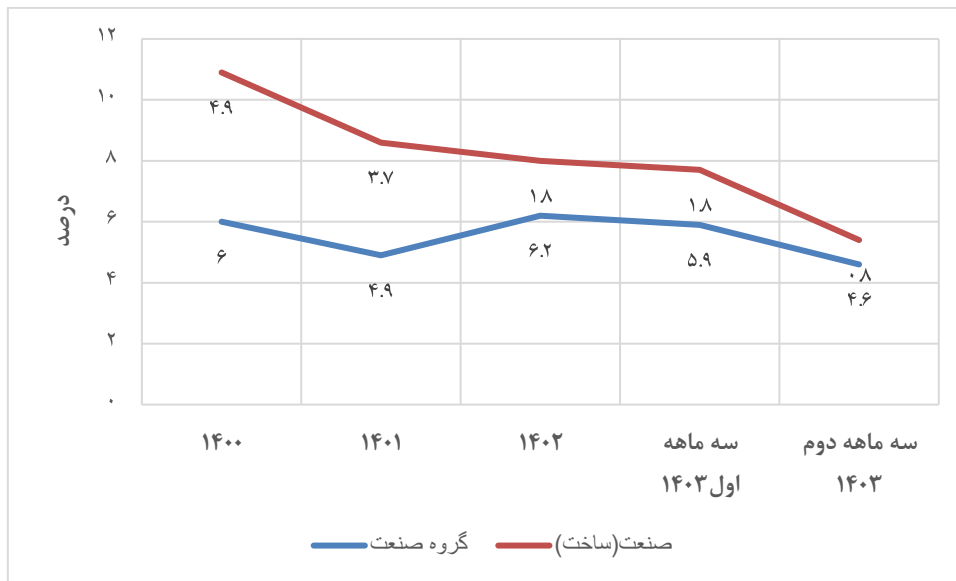
صنایع ایران - مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم از محل درآمد حاصل از واگذاری‌ها در ردیف‌های متفرقه دستگاه متولی براساس قوانین مربوطه، لحاظ شود.

۱. مقدمه

در قانون برنامه هفتم پیشرفت سالانه رشد اقتصادی ۸/۵ درصدی برای بخش صنعت و رشد صادرات غیرنفتی معادل ۲۳ درصد پیش‌بینی شده است. این اهداف گویای آن است که بخش صنعت نقش کلیدی در رشد اقتصادی کشور و دستیابی به اهداف توسعه‌ای دارد. در راستای تحقق اهداف پیش‌بینی شده و تقویت بهره‌مندی از ظرفیت‌های بخش صنعت، تخصیص منابع مناسب در قالب برنامه‌های مالی و بودجه‌ای کشور از جمله موضوعاتی است که باید از سوی تصمیم‌گیران حوزه سیاستگذاری کشور مورد توجه قرار گیرد. با توجه به اهمیت موضوع در گزارش حاضر اعتبارات تخصیص‌یافته به بخش صنعت در بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ تبیین شده است. بدین‌منظور در بخش اول شاخص‌های مرتبط با رشد اقتصادی بخش صنعت در آستانه تصویب بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ رصد شده است. در بخش دوم مهمترین احکام برنامه هفتم پیشرفت مرتبط با بخش صنعت و سایر قوانین و اسناد بالادستی ارائه شده است. در بخش سوم تغییرات کلان اعتبارات بخش صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ بررسی شده است. در بخش چهارم اعتبارات طرح‌های تملک‌داری سرمایه‌ای وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های تابعه آن با تمرکز بر بخش صنعت تحلیل شده و در نهایت جمع‌بندی و پیشنهادها ارائه شده است.

۲. وضعیت بخش صنعت در آستانه تصویب بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

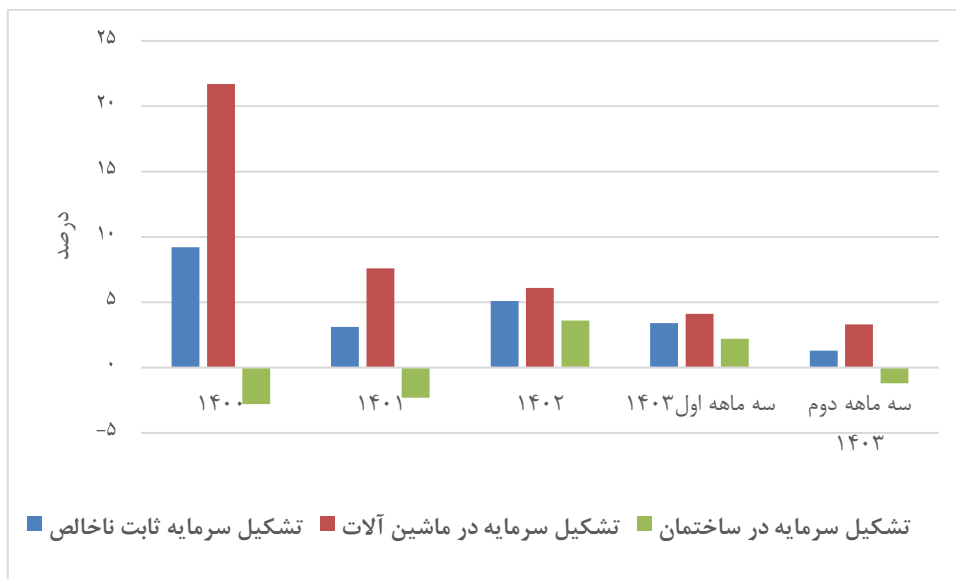
براساس گزارش مرکز آمار ایران نرخ تورم مصرف‌کننده در دی‌ماه سال ۱۴۰۳ حدود ۳۲ درصد، نرخ تورم تولیدکننده در تابستان ۱۴۰۳ معادل ۳۳/۸ درصد و نرخ رشد اقتصادی در تابستان سال ۱۴۰۳ حدود ۳/۴ درصد گزارش شده است. با توجه به نقش مؤثر بخش صنعت در تحقق اهداف رشد اقتصادی کشور و به‌منظور تبیین وضعیت بخش صنعت، در این قسمت تغییرات دو شاخص شامل رشد ارزش‌افزوده گروه صنعت و بخش صنعت (ساخت) و شاخص تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و اجزای آن طی سال‌های ۱۴۰۰ الی سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ بررسی شده است.

شکل ۱. نمودار رشد ارزش افزوده گروه صنعت و بخش صنعت (ساخت) طی سال‌های ۱۴۰۰ الی سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ (به قیمت ثابت سال ۱۴۰۰)

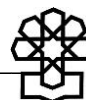
مأخذ: [۱]

همانطور که از آمار شکل ۱ مشخص است رشد ارزش افزوده گروه صنعت از ۶ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۴/۶ درصد در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ تنزل یافته است. همچنین رشد ارزش افزوده بخش صنعت (ساخت) از ۴/۹ درصد در سال ۱۴۰۰ به ۰/۸ درصد در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ کاهش یافته است. براساس آمار موجود در گروه صنعت بخش ساختمان با ۲/۱ - درصد کمترین و بخش توزیع گاز طبیعی با ۲۴/۵ درصد بیشترین رشد را به خود اختصاص دادند.

شکل ۲. نمودار رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص و اجزاء آن طی سال‌های ۱۴۰۰ الی سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ (به قیمت ثابت سال ۱۴۰۰)

مأخذ: [۱]

مطابق شکل ۲ رشد شاخص تشکیل سرمایه ثابت ناخالص نیز در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۳ نسبت به میزان رشد این شاخص در سال‌های اخیر کاهش یافته است.

۳. تبیین احکام بودجه‌ای بخش صنعت و معدن در قوانین و اسناد بالادستی

۱-۳. قانون برنامه هفتم پیشرفت

فصل دهم قانون برنامه هفتم پیشرفت با سرفصل «طرح‌های صنعت، معدن و رشد تولید» به‌طور خاص به تعیین اهداف در بخش صنعت و معدن و تکالیف برای دستگاه‌های اجرایی پرداخته است.

در ماده (۴۷) علاوه بر تعیین شاخص‌های کمی بر افزایش ارزش‌افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش از مواد خام تا محصولات نهایی با حفظ رقابت‌پذیری تأکید شده است.

در ماده (۴۸) چندین محور اساسی مورد توجه قرار گرفته که با توجه به اینکه تمرکز گزارش حاضر بر بخش صنعت است در ادامه به محورهای اصلی مرتبط با این بخش اشاره شده است.

۲-۳. تعیین و پیشبرد طرح بزرگ اقتصادی ملی و پیشران از جمله:

- توسعه خوشه‌های تولیدی و کسب‌وکار با هدفگیری جذب سرمایه خارجی و توسعه بازارهای صادراتی
- توسعه زنجیره اکتشاف و استخراج نفت و گاز و پترو پالایشگاه‌ها و صنایع پایین‌دستی پتروشیمی
- توسعه منطقه مکران و اروند با رویکرد درونزایی و برونگرایی با هدف تبدیل شدن به مرکز مبادلات بین‌المللی تولیدی، تجاری و گردشگری

۳-۳. تهیه سند «راهبرد ملی پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره‌های ارزش کشور»

مطابق قانون برنامه هفتم مقرر شده این سند بر مبنای معیارهای آمایش سرزمین و توسعه متوازن، نفی خام‌فروشی و تکمیل زنجیره‌ها، تحرک‌بخشی به صادرات و انتشار فناوری‌های نوین و با تکیه بر مزیتها و اولویت‌های کشور از جمله صنایع برق و ریز (میکرو) الکترونیک، خودروسازی با اولویت خودروهای برقی و برقی-بنزینی (هیبریدی)، ماشین‌سازی و ساخت تجهیزات، صنایع پایین‌دستی نفت و گاز و پتروشیمی، معدن با اولویت مس و عناصر نادر خاکی، خدمات فنی مهندسی، نساجی و پوشاک و بازیافت تهیه شود.

۴-۳. تدوین نقشه راه زنجیره‌های اقتصادی مزیت‌دار استان‌ها

مطابق تبصره «۲» بند «ت» ماده (۴۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت، وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است با هماهنگی دستگاه‌های اجرایی متولی نقشه راه زنجیره‌های اقتصادی مزیت‌دار استان‌ها را متناسب با ظرفیت‌ها و مزیت‌های بومی و نقش استان‌ها در زنجیره‌های ارزش ملی، تدوین و در شورای عالی آمایش سرزمین به تصویب برساند.

۵-۳. ارتقای جایگاه صنایع کوچک و خوشه‌های صنعتی در رشد اقتصادی

در ارتباط با این سرفصل نیز برنامه‌های متعددی از جمله موارد ذیل مورد توجه قرار گرفته است:

- تدوین برنامه ملی توسعه خوشه‌های صنعتی متناسب با راهبرد ملی پیشرفت صنعتی و ارتقای زنجیره‌های ارزش کشور
- تقویت صندوق حمایت از سرمایه‌گذاری صنایع کوچک و تأمین مالی آن
مطابق جزء (۳) بند «ح» ماده (۴۸) مقرر شده است منابع این صندوق از طریق بخشی از درآمدهای حاصل از اجرای ماده (۳۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور در قالب لوایح بودجه‌های سنواتی و افزایش سرمایه تأمین شود.

۳-۶. سایر قوانین و مقررات و مصوبات لازم‌الاجرا

علاوه بر احکام مرتبط با قانون برنامه هفتم پیشرفت که مطابق بند «ب» ماده (۱۱۸) این قانون مقرر شده است «منابع اجرای احکام برنامه» هر سال در بودجه سنواتی درج شود و میزان تحقق آن در گزارش‌های سالانه گزارش شود، در قوانین دیگری نیز بر ضرورت پیش‌بینی منابع لازم برای اجرا، در لوایح بودجه سنواتی تأکید شده است که در ادامه با توجه به موضوع گزارش به تعدادی از این قوانین و مقررات و مصوبات لازم‌الاجرا اشاره شده است.

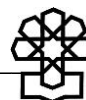
- طرح نوسازی و بازسازی صنایع کشور موضوع بند «ح» ماده (۴۶) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه مصوب ۱۴۰۳/۱۱/۳

هدف این طرح کاهش مصرف و شدت انرژی و آلاینده‌گی، افزایش بازدهی و ارتقای کیفیت تولیدات داخلی و رقابت‌پذیری واحدهای تولیدی، از طریق بازسازی و نوسازی ماشین‌آلات و تجهیزات، اصلاح ساختار مالی و مدیریتی بنگاه‌ها منتج از اجرای فرایندهای خدماتی (کلینیکی)، عارضه‌یابی و نظارتی و یا به صورت مستقل از آن، مطابق سیاست‌های صنعتی کشور است. در ماده (۴) این تصویب‌نامه اشاره شده که منابع حمایتی و تشویقی دولت در اجرای طرح پس از پیش‌بینی در لوایح بودجه سنواتی و حسب مورد براساس احکام مقرر در قوانین بودجه سنواتی، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور در موافقت‌نامه‌ها درج و یا توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ می‌شود.

- ماده ۲۵ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و آیین‌نامه اجرایی آن
مطابق ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۵) قانون مذکور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است همه ساله اعتبار لازم برای جبران خسارت شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات، ناشی از تصمیم دولت برای قطع جبران خدمات به واحدهای تولیدی را در لوایح بودجه سالانه پیش‌بینی کند.

۴. بررسی تغییرات کلان اعتبارات بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

اعتبارات بخش صنعت و معدن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ به واسطه پیش‌بینی اعتبارات از محل منابع قانون هدفمندی یارانه‌ها موضوع جدول ۱۴ لایحه برای اجرای احکام برنامه هفتم پیشرفت با سال‌های گذشته متفاوت است. لذا در ادامه اعتبارات تخصیصی به وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های ذیل آن با تمرکز بر حوزه صنعت به تفکیک جدول ارائه شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ بررسی شده است. در جدول ۱ پیش‌بینی اعتبارات هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های ذیل آن ارائه شده است.

جدول ۱. برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های ذیل آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

برآورد ۱۴۰۴	مصوب ۱۴۰۳	عملکرد ۱۴۰۲	شرح		
			میلیون ریال		
۱۳۶۷۹۰۰۰	۹۴۵۵۶۱۰	-	عمومی	هزینه‌ای	وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های ذیل آن
۶۴۰۴۵۲۶۹	۴۳۹۳۲۸۸۰	-	درآمد- هزینه		
۳۱۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	-	اختصاصی		
۷۸۰۳۴۲۶۹	۵۳۵۰۸۴۹۰	۲۶۳۶۲۴۰۶	جمع	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	
۱۴۳۹۰۰۰۰	۱۱۶۸۱۵۱۶	-	عمومی		
۱۳۲۰۰۱۰۰۰	۸۵۹۴۵۰۰۰	-	درآمد- هزینه		
-	-	-	اختصاصی		
۱۴۶۳۹۱۰۰۰	۹۷۶۲۶۵۱۶	۱۶۲۵۱۹۰۶	جمع		
۲۲۴۴۲۵۲۶۹	۱۵۱۱۳۵۰۰۶	۴۲۶۱۴۳۱۲	جمع کل		

توضیح: اعتبارات این جدول صرفاً شامل ارقام جدول ۷ و زیر بخش‌های آن بدون احتساب اعتبارات مندرج در جداول ۸، ۹ و ۱۴ است. مأخذ: [۲] و [۳]

بررسی آمار جدول ۱ نشان می‌دهد که اعتبارات پیش‌بینی شده وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های ذیل آن بدون لحاظ اعتبارات متفرقه موضوع جدول ۹ و اعتبارات جدول ۱۴ در خصوص اجرای احکام برنامه هفتم پیشرفت در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال ۱۴۰۳ حدود ۴۵/۸ درصد رشد داشته و از ۱۵۱ هزار میلیارد ریال به ۲۲۴/۴ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است.

همانطور که اشاره شد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ از محل منابع هدفمندسازی یارانه‌ها موضوع ماده (۸) این قانون اعتباری معادل ۶۵۰ هزار میلیارد ریال برای اجرای تکالیف جدید قانون برنامه هفتم در نظر گرفته شده است. در جدول ۲ فهرست ردیف‌های مرتبط با بخش صنعت و اعتبار پیش‌بینی شده ارائه شده است.

جدول ۲. توزیع اعتبارات منابع هدفمندسازی یارانه‌ها در اجرای احکام قانون برنامه هفتم مرتبط با وزارت صنعت، معدن و تجارت

مبلغ ۱۴۰۴ هزار میلیارد ریال	عنوان	آدرس در قانون برنامه هفتم		ردیف
		بند/جزء	ماده	
۴۰	حمایت از صندوق توسعه صنایع دریایی	بند «الف» ماده (۵۸) اجزاء (۲۱) و (۳-۲۵) ماده (۱۱۹)	مواد (۵۸) و (۱۱۹)	۱
۳۰	حمایت از صندوق حمایت از سرمایه‌گذاری صنایع کوچک	«ح»	۴۸	۲
۵۰	حمایت از طرح‌های پیشران به‌ویژه ریزالکترونیک	بند «ت» ماده (۴۸) و جزء (۱۹) ماده (۱۱۹)	مواد (۴۸) و (۱۱۹)	۳
۳۰	کمک فنی و اعتباری برای ایجاد و توسعه مجتمع‌های تولیدی صادرات‌گرا در سواحل جاسک- گواتر	جزء (۶) بند «الف»	۴۸	۵
۱۵۰	جمع اعتبارات پیش‌بینی شده در حوزه وزارت صنعت، معدن و تجارت			
۶۵۰	جمع کل منابع ردیف ۱۰ جدول ۱۴ موضوع ماده (۸) قانون هدفمندسازی یارانه‌ها			

مأخذ: [۲] و [۳]

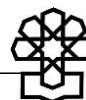
اعتبارات مرتبط با احکام قانون برنامه هفتم در بخش صنعت بین دستگاه‌های مختلف توزیع می‌شود که با توجه به اطلاعات موجود در جدول ۲ حدود ۱۵۰ هزار میلیارد ریال از کل منابع ردیف ۱۰ جدول ۱۴ موضوع ماده (۸) قانون هدفمندی یارانه‌ها (معادل ۶۵۰ هزار میلیارد ریال) به وزارت صنعت، معدن و تجارت اختصاص داده شده است. بدین ترتیب سهم این وزارتخانه از منابع ردیف ۱۰ جدول ۱۴ حدود ۲۳ درصد پیش‌بینی می‌شود. علاوه بر اعتبارات مذکور در ردیف‌های متفرقه نیز اعتباراتی در حوزه بخش صنعت برای دستگاه‌های مرتبط پیش‌بینی شده است که در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. اعتبارات ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش صنعت

مصوب ۱۴۰۳		برآورد ۱۴۰۴		عنوان	شماره طبقه‌بندی
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای		
میلیارد ریال					
۱	-	-	۱۵۰۰۰	افزایش سرمایه صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته (اصلاح ماده (۱۰) قانون ساماندهی صنعت خودرو)	۵۳۰۰۰۰-۲۵
۲۰۰۰	-	۵۰۰	-	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران- مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم از محل درآمد حاصل از واگذاری‌ها	۱۱-۵۵۰۰۰۰
۴۵۰	-	۴۵۰	-	سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم-گسترش صنایع بلوچ (بافت بلوچ) و توسعه صنایع پایین‌دستی پتروشیمی	۲۰-۵۵۰۰۰۰

مأخذ: [۲] و [۳]

همان‌طور که از آمار جدول ۳ مشخص است در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مبلغی معادل ۱۵ هزار میلیارد ریال به‌منظور افزایش سرمایه صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته (اصلاح ماده (۱۰) قانون ساماندهی صنعت خودرو) پیش‌بینی شده است. اما همان‌طور که از آمار جدول ۳ مشخص است اعتبار سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران- مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم از محل درآمد حاصل از واگذاری‌ها از ۲۰۰۰ میلیارد ریال در سال ۱۴۰۳ به ۵۰۰ میلیارد ریال کاهش یافته است. به‌طور کلی بررسی اعتبارات بخش صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نشان از توجه به افزایش سرمایه صندوق‌های ذیل وزارت صمت و کمک‌های فنی و اعتباری دارد. همان‌طور که اشاره شد از جمله این موارد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مبلغی معادل ۱۵ هزار میلیارد ریال به‌منظور افزایش سرمایه صندوق حمایت از تحقیقات و توسعه صنایع پیشرفته (اصلاح ماده (۱۰) قانون ساماندهی صنعت خودرو) و حمایت از صندوق حمایت از سرمایه‌گذاری صنایع کوچک (شامل ۳۰ هزار میلیارد ریال در قالب جدول ۱۴-۱ و ۲۰ هزار میلیارد ریال در قالب اعتبارات از

محل موضوع ماده (۳۷) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور و بخشی از عوارض صادراتی موضوع بند (پ) ماده (۹۹) قانون برنامه هفتم) و حمایت از صندوق توسعه صنایع دریایی شامل ۴۰ هزار میلیارد ریال در قالب جدول ۱-۱۴ می‌باشد.

در جدول ۴ مجموع اعتبارات وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های تابعه آن ارائه شده است.

جدول ۴. مجموع اعتبارات وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های تابعه آن

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ و قانون بودجه سال ۱۴۰۳

شرح	قانون بودجه سال ۱۴۰۳	لایحه بودجه سال ۱۴۰۴	درصد رشد اعتبارات سال ۱۴۰۴ نسبت به سال ۱۴۰۳
هزار میلیارد ریال			
اعتبارات هزینه ای	عمومی	۹/۴۶	۴۴/۶
	درآمد- هزینه	۴۳/۹۳	۴۵/۸
	از محل تملک دارایی‌های مالی	۱/۷	۱۱
	متفرقه جدول ۹		۱۸/۲
	هدفمند سازی	۰	۱۵۰
	جمع	۵۵/۰۹	۲۵۶/۹۳
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه ای	عمومی	۱۱/۶۸	۲۳
	درآمد- هزینه	۸۵/۹۵	۵۳/۶
	از محل تملک دارایی‌های مالی	۲۲/۴۵	۰
	متفرقه جدول ۹		۳۰/۹۵
	هدفمند سازی	۰	۰
	جمع	۱۲۰/۰۸	۱۷۷/۳۴
جمع کل	۱۷۵/۱۷	۴۳۴/۲۷	۱۴۸

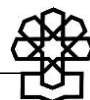
مأخذ: [۲] و [۳]

همان‌طور که از آمار جدول ۴ مشخص است مجموع اعتبارات وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های تابعه آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ حدود ۱۴۸ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۳ رشد داشته است که یکی از دلایل اصلی این تفاوت اختصاص اعتبارات از محل درآمدهای هدفمند سازی یارانه‌ها است. در ادامه اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه ای بخش صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ ارائه شده است.

۵. بررسی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای بخش صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

جدول ۵. بررسی اعتبارات طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای بخش صنعت (میلیارد ریال)

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف طرح و مقدار	سال شروع-سال خاتمه	موضوع	عملکرد سال‌های لغایت ۱۴۰۱	عملکرد مصوب ۱۴۰۲	مصوب ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۴	مانده اعتبارات از کل اعتبار طرح در بودجه ۱۴۰۴ (درصد)	درصد رشد اعتبارات در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال ۱۴۰۳
سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران										
۱۳۰۴۰۱۲۰۱۴	توسعه خدمات فناوری و کسب‌وکار	احداث مرکز (۱۰۰ هزار مترمربع) تجهیز (۲۵ مرکز) ایجاد شهرک فناوری و مناطق ویژه (۱۱ شهرک)	۱۳۸۴-۱۴۰۷	مستمر، خدماتی و نظارتی	۱۷۲۷	۱۰۲	۱۵۵	۱۶۰	۸۹	۳
۱۳۰۴۰۱۲۰۲۷	کمک‌های فنی و اعتباری به صنایع کوچک و متوسط	اعطای تسهیلات و پرداخت یارانه سود (۸۰۰ فقره)، تسهیلات ایجاد اشتغال (۲۰۰۶۷ نفر)	۱۳۷۹-۱۴۰۷	کمک‌های فنی و اعتباری	۱۸۸۲	۲۲۴	۱۷۴	۲۰۰	۸۸	۱۵
۱۳۰۴۰۱۲۰۲۱	کمک به ایجاد و توسعه خوشه‌های صنعتی	ایجاد خوشه صنعتی (۱۱۰ خوشه)	۱۳۹۱-۱۴۰۷	کمک‌های فنی و اعتباری	۳۴۸	۵۹	۱۹۳	۳۰۰	۹۲	۵۵
۱۳۰۴۰۱۲۰۲۲	کمک به تکمیل و ایجاد تصفیه‌خانه‌های فاضلاب شهرک‌های صنعتی	تسویه پساب صنعتی (۲۹۷/۳ هزار مترمکعب در روز)، تسویه مجدد پساب صنعتی (۶۰ هزار مترمکعب در روز)	۱۳۸۱-۱۴۰۷	احداثی	۷۱۵۲	۳۴۴۳	۱۹۳۲	۲۵۰۰	۸۵	۲۹
۱۳۰۴۰۱۲۰۲۳	کمک به نوسازی و تجدید ساختار صنایع	کمک به نوسازی و تجدید ساختار صنایع (۳۵۰۰ بنگاه)	۱۳۸۲-۱۴۰۷	کمک‌های فنی و اعتباری	۱۰۲۹	۴۵	۱۹۳	۲۲۰	۹۲	۱۴
وزارت صنعت، معدن و تجارت										
۱۳۰۴۰۱۲۰۱۷	طرح مطالعات کاربردی صنعتی معدنی	مطالعات کاربردی (۸۰۰ قرارداد)	۱۳۶۹-۱۴۰۷	مستمر، خدماتی و نظارتی	۲۰۳	۰	۹/۶	۱۰	۶۵	-
۱۳۰۴۰۱۲۰۰۹	اعطای کمک‌های فنی و اعتباری به صنایع	تشکیل سرمایه ثابت در ایجاد و توسعه تکنولوژی و ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات صنعتی (۶۵۰۰ پروژه)	۱۳۷۷-۱۴۰۷	کمک‌های فنی و اعتباری	۹۹۸۰	۱۰۵۲	۱۱۵۹	۱۲۰۰	۶۹	۴
۵۳	افزایش سرمایه صندوق‌های صنعتی و معدنی	افزایش سرمایه صندوق‌های حمایتی ۳۰۰۰۰۰	۱۳۹۹-۱۴۰۷	کمک‌های فنی و اعتباری	۱۶۶۲۰	۶۸۲۰	۳۲۰۰۰	۴۹۰۰۰	-	۵۳

شماره طبقه‌بندی طرح	عنوان طرح	اهداف طرح و مقدار	سال شروع - سال خاتمه	موضوع	عملکرد سال‌های لغایت ۱۴۰۱	عملکرد مصوب ۱۴۰۳	مصوب ۱۴۰۴	مانده اعتبارات از کل اعتبار طرح در بودجه ۱۴۰۴ (درصد)	درصد رشد اعتبارات در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال ۱۴۰۳
		میلیارد ریال							
	تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات وزارت صمت	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات ۱ دستگاه تعمیرات اساسی ۷۰۵۵۰ مترمربع	۱۳۸۱	تعمیر و تجهیزات و نگهداری	۳۴۶	۶۸	۳۰۰	-	۳۴۱
سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران									
۱۳۰۴۰۱۲۰۲۶	کمک‌های فنی و اعتباری برای ایجاد و توسعه مجتمع‌های تولیدی صادرات‌نگرا در سواحل جاسک و گواتر	کمک‌های فنی و اعتباری (۵۵ پروژه)	۱۳۹۱ - ۱۴۰۷	کمک‌های فنی و اعتباری	۱۶۰۷	۱۳۹	۳۸۶	۱۱۰۰	۷۹

مأخذ: [۲] و [۳]

با توجه به آمار جدول ۴، طرح‌های «کمک به ایجاد و توسعه خوشه‌های صنعتی» با ۵۵ درصد، «افزایش سرمایه صندوق‌های صنعتی و معدنی» با ۵۳ درصد، «تعمیرات اساسی و تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات وزارت صمت» با ۳۴۱ درصد، «کمک‌های فنی و اعتباری برای ایجاد و توسعه مجتمع‌های تولیدی صادرات‌نگرا در سواحل جاسک و گواتر» با ۱۸۵ درصد بیشترین رشد را داشته‌اند. این در حالی است که اعتبارات عمده طرح‌های ذیل سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران از جمله «توسعه خدمات فناوری و کسب‌وکار» با رشد ۳ درصدی، «کمک‌های فنی و اعتباری به صنایع کوچک و متوسط» با رشد ۱۵ درصدی و «کمک به تکمیل و ایجاد تصفیه‌خانه‌های فاضلاب شهرک‌های صنعتی» با رشد ۲۹ درصدی، رشد چندانی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به سال ۱۴۰۳ نداشته و حتی با وجود نرخ تورم می‌توان رشد منفی اعتبارات را برای این طرح‌ها متصور بود.

۶. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

نتایج این گزارش نشان می‌دهد که اعتبارات پیش‌بینی شده وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های ذیل آن بدون لحاظ اعتبارات متفرقه موضوع جداول ۸، ۹ و اعتبارات جدول ۱۴ در خصوص اجرای احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال ۱۴۰۳ حدود ۴۵/۸ درصد رشد داشته است. همچنین برآوردهای موجود حدود ۲۳ درصد از اعتبارات موضوع ماده (۸) قانون هدفمندسازی یارانه‌ها برای بخش صنعت و وزارتخانه متولی این بخش پیش‌بینی شده است. در مجموع کل اعتبارات وزارت صنعت، معدن و تجارت و دستگاه‌های زیر مجموعه آن در لایحه بوجه سال ۱۴۰۴ حدود ۴۳۴ هزار میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که نسبت به سال ۱۴۰۳ حدود ۱۴۸ درصد رشد دارد.

از نقاط قوت بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ در ارتباط با بخش صنعت برنامه محور بودن لایحه، حمایت از بخش غیردولتی در قالب تقویت صندوق‌های ذیل وزارت صنعت، معدن و تجارت، توجه به توسعه خوشه‌های صنعتی و تکمیل زنجیره

ارزش و افزایش کمک‌های فنی و اعتباری در تشویق تولیدات صادرات‌گرا و حمایت از طرح‌های پیشران به‌ویژه در حوزه ریزالکترونیک است.

از نقاط ضعف لایحه عدم شفافیت در تخصیص منابع در اجرای ماده (۲۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در جبران خسارت واحدهای تولیدی ناشی از مسأله ناترازی انرژی، توزیع نامناسب اعتبارات در طرح‌های تملک‌داری سرمایه‌ای سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی به‌ویژه در خصوص طرح‌های زیرساختی و حمایت از واحدهای تولیدی در قالب کمک‌های فنی و اعتباری مرتبط با این سازمان، کاهش اعتبار سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران - مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم از محل درآمد حاصل از واگذاری‌ها و پیش‌بینی منابع برای اجرای احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت از محل منابع قانون هدفمندسازی یارانه‌ها با توجه به ناپایداری این منابع است.

به‌منظور شفافیت بیشتر پیشنهاد می‌شود منابع پیش‌بینی شده برای اجرای احکام قانون برنامه هفتم پیشرفت در قالب جدول ۱۴-۱ با عنوان «توزیع اعتبارات بندهای ۹» و «۱۰» جدول شماره (۱۴)» به تفکیک دستگاه‌های اجرایی و طرح‌های مرتبط ارائه شود.

با توجه به وجود مسأله ناترازی انرژی منابع مورد نیاز برای جبران خسارت واحدهای تولیدی موضوع ماده (۲۵) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مشخص شود.

با توجه به اهمیت نقش سازمان‌های توسعه‌ای در حمایت از سرمایه‌گذاری در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته، اعتبارات طرح‌های تملک‌داری سرمایه‌ای سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی ایران با تمرکز بر طرح‌های زیرساختی و حمایت از واحدهای تولیدی در قالب کمک‌های فنی و اعتباری بازبینی و اعتبارات مورد نیاز سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران - مشارکت در طرح‌های سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق محروم از محل درآمد حاصل از واگذاری‌ها در ردیف‌های متفرقه دستگاه متولی براساس قوانین مربوطه، لحاظ شود.

منابع و مأخذ

[۱] آمار حساب‌های ملی، مرکز آمار ایران.

[۲] بخش دوم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴.

[۳] قانون بودجه سال ۱۴۰۳.

گزیده سیاستی

اعتبارات حوزه صنعت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به سال ۱۴۰۳ حدود ۱۴۸ درصد رشد دارد. برنامه محور بودن لایحه، تقویت صندوق‌های ذیل وزارت و افزایش کمک‌های فنی و اعتباری از نقاط قوت و توزیع نامناسب اعتبارات سازمان‌های توسعه‌ای و عدم شفافیت سهم بخش صنعت از منابع هدفمندسازی یارانه‌ها از نقاط ضعف این لایحه است.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir